

amelyek tájolása, talán nagysága is hasonló volt, és ugyan- csak rendelkezett egy, irányában is kissé módosított pe- riódussal. Ehhez a periódushoz tartozott 2001-ben egy terrazzo-padló a feltárási terület Ny-i szélén, betöltésé- ben olyan leletekkel, amelyek a 2. századra keltezhetők.

A tárgyévben feltárt terület D-i részében a palánk- periódus rétegei alatt egy bronzkori gödör és rétegei- nek feltárására is sor került.

VÍSY ZSOLT

205. Paks, Dunakömlőd, Bottyán-sánc, római vicus (Tolna megye) Ró

2001. július 3. és augusztus 2. között folytattuk a lusso- niumi auxiliáris tábor melletti római vicus tervátását a Bottyán-sánc déli platóján. Összesen 8 szelvényt nyi- tottunk meg az előző évek ásatási területétől délre.

Több szelvényben is előkerült egy a 2. századra kel- tezhető, NY-K irányú, K-felé fokozatosan keskenyedő „V” keresztmetszetű árok. Betöltésének alját mintegy 50 cm vastagságban természetes betöltődés alkotta, efö- lött kövekből, kisebb terrazzo-maradványokból, tegula- töredékekből és vályogtéglatörmelékből álló masszív mesterséges betöltés húzódott. Az árok betöltésére te- hát egy nagyobb planírozás, településrendezés során ke- rült sor. Több olyan vályogtéglát is találtunk, amely épen, vagy csak kevésbé sérült állapotban került elő. Ezek méretei változóak voltak (22×14, illetve 28×16 cm).

Az ároktól D-re, DK-re több kisebb méretű gödör- objektumot találtunk a vicus 2-3. századi időszakából (cölöpgödört cölöplyukkal, félig földbe mélyített épü- let maradványait, tárológödört).

Az O/8-as szelvény DK-i sarkában egy ÉK-DNY irá- nyú, mészkövekből rakott fal kisebb csonkja került elő. Az erős újkori bolygatás miatt sem járószinteket, sem további falszakaszokat nem tudtunk megfigyelni a szel- vényen belül. A fal kronológiai helyzetére egyelőre csu- pán az szolgál némi támpontként, hogy egy korábbi (va- lószínűleg 2. századi) ÉNY-DK irányú árok (fossa?) be- töltésére építették.

BESZÉDES JÓZSEF

206. Pácin, Paptó-dűlő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ó, Sza

2001. március 12-én terepbejárást végeztünk a Sáros- patak és Ricse között tervezett távközlési kábel nyom- vonala mentén. A kábel közvetlenül a két települést összekötő út mentén halad, részben az út menti árok szélén, részben szántóföldön.

A Paptó-dűlőben szórvány őskori és császárkori le- tekekkel jelzett lelőhelyet regisztráltunk, amely 63 m hosszan nyúlt el a nyomvonalon.

Munkatársak: Hellebrandt Magdolna, S. Koós Ju- dit, Lovász Emese, Patay Róbert, Bánfalvy Ferenc, Kozmáné Bányi Judit, Tóth Edina, Nagy S. József.

PUSZTAI TAMÁS

207. Pápa, Esterházy-kastély

(MRT. 4. k. 61/1. lh.)

(Veszprém megye) Kö

A pápai műemlék kastélyban és környezetében 1999 és 2001 között tervezést, felújítást megelőző kisebb lépté- kű kutatást végeztünk. Az épület mindvégig „lakott” lé- vén, a belső terekben összesen három kis szelvényt nyit- hattunk. Hasonló okból falkutatásra is rendkívül korlá- tozott mértékben volt módunk.

A történeti források szerint a városban birtokos Ga- rai család castelluma legkésőbb 1441-ben már állt. En- nek maradványát – Mithay Sándor korábbi kutatásai- val összhangban – az É-i palotaszárny Ny-i vége alatti, boltozatos pince falaiban észlelhetjük. Tőle K-re, elkü- lönülten állt egy további középkori épület, amelynek a kutatás korlátozott lehetősége miatt csupán egyik falát, téglapadlóját tártuk fel. Mindkét középkori épület a mai palota körvonalán belül, annak É-i szárnya alatt húzó- dik. További középkori épületet sejtünk a K-i szárny É-i végében is. Utóbbi szárnyban a pinceszinten és a föld- szinten ma látható beálló pilléres, fiókos boltozatok leg- később a 16. század vége előtt készültek.

A várról a 16. századtól vannak ábrázolások. A Giulio Turco-féle 1569-es rajzon a külső vár sarkait olasz bász- tyák erősítik. A falszorossal megerősített kapu a K-i ol- dalon nyílt. A belsővár épületei az É-i és K-i oldalon húzódtak, a Ny-i falon belül kisebb épületek álltak, D felől fal zárta le az udvart.

Legkésőbb 1600 táján a külső vár DK-i sarkában felépült egy új olasz rendszerű téglabástya, belsejében boltozott kazamata helyiségekkel. A bástya feltehetően a törökök által 1594-97-ben ásott D-i várárokba nyúlott. A 17. század elejére alakult ki a szabálytalan négyszög alakú belsővár tömbje. A falak belső oldalához – a D-i oldal kivételével – épületszárnyak kapcsolódtak.

A 18. század elején meginduló, az Esterházy család birtoklásához köthető építkezések több fázisban történ- tek, számtalan tervváltoztatással. A kutatás során megál- lapíthattuk, hogy az ismert festményen szereplő, zárt belsőudvaros palota nem épült ki teljesen.

BARTOS GYÖRGY – LÁSZLÓ CSABA

208. Petrivente, Újkúti-dűlő

(Zala megye) U

A részletes jelentést lásd az 5. oldalon.

HORVÁTH LÁSZLÓ-KALICZ NÁNDOR

209. Pécel, Hatos-dűlő

(Pest megye) U, R, Sza

2001 tavaszán terepbejárást végeztünk az M0 autópá- lyának a Szilas-patak és a Pécelen keresztülfutó vasút- vonal közötti szakaszán.

Pécel határában nagyon nagy kiterjedésű (1200×600 m) lelőhelyről (MRT 19/2. lh.) nagyon sok leletet gyűj- töttünk: őskori (neolitik, DVK, bádeni, bronzkori), szar-

mata és római kori (terra sigillata, pecsételt 2–3. századi) kerámiát. A lelőhelyen feltétlenül megelőző feltáráshoz van szükség.

A leletek a váci Tragor Ignác Múzeumba kerültek.
Munkarás: Maróti Éva.

TARI EDIT

210. Pécs, Püspökvár, É-i kert
(Baranya megye) Rő, Kö

A 2001. évi ásatás feladata volt az előző évben már megkezdett tűzivár bevezetésének a tervezett nyomvonalán történő feltárás folytatása. Az É-i belső várfaltól D-re lévő területen a Gosztonyi Kőtár É-i faláig húzódó teraszon az előző évi ÉNy-DK-i kutatóárokot folytattuk a korábbi mélységben kialakított szintig. Az árok lényegében az általunk már feltárt, de visszatöltött területen húzódik, így abból leletanyag nem került elő.

A nyomóvezetékeknek a legalsó szintre történő levezetése – ez a székesegyház előtti terület – céljából a kutatóárok végében egy 2,5×2,5 m alapterületű aknát jelöltünk ki a Gosztonyi Kőtár É-i falától mintegy 2 m távolságra, tekintettel a fal rossz statikai állapotára. Az akna kijelölését követően megkezdtuk annak teljes alapterületen történő mélyítését. A felső 60 cm réteg az általunk visszatöltött törmelékes réteg volt, amely után következett csak a kultúrréteg. Az akna betöltéséből kevés mázatlan középkori kerámia, néhány vastöredék, valamint gótikus kis faragott építészeti töredék került elő. A betöltésből másodlagosan odakerült római téglatöredékek és római habarcsmaradványok kerültek elő, amelyek egy római épületmaradvány – talán sírépítmény – bontásából származtak. Az aknában, annak metszetalában emberi csontváz maradványát találtuk, valamint koponyatöredékeket. Az aknát 1,8 m-ig mélyítettük, amelynél a talaj már a sárgásbarna vékony agyagréteget követően homogén szürkés pala volt és teljesen leletmentes. Ez már a szűz talaj volt.

A középkori egyetem épületéhez Ny-ról csatlakozó román kori helyiség bejáratánál a kivitelező által kialakított munkagödört felmértük és metszetrajzokat készítettünk róla.

SÁNDOR MÁRIA – GERŐ GYŐZŐ

211. Pécs, Szent István tér
(Baranya megye) Rő, Kö

Az V. számú római sírkápolna 1999-től folytatott feltárását 2001-ben az oktagonális épületbelső kitisztításával folytattuk. Lényegében a kápolna Ny-i felét tártuk fel.

A feltárás során a már korábban megfigyelt bontásból származó rétegeket figyeltük meg. Az átégett földpadlóra a kápolna ÉK-i fala mentén másodlagosan lerakott szarkofágtöredékeket helyeztek el padka formában. A falak zömében több lófej formájú téglakonzol került

elő. Ezek a sírkápolna második építési szakaszában kialakított faszerkezetű galéria tartozékai voltak. A kápolna D-i oldala előtti peristylos téglapilléreit is kibontottuk. Ezek is a második építési fázishoz tartoznak.

A római sírkápolnára rátelepülő középkori kápolna rendkívül rossz (földbe rakott tört kő) falazatát a feltárás során a dokumentálás után el kell bontani, bemutatója nem lehetséges.

KÁRPÁTI GÁBOR

212. Pécs, Széchenyi tér 15., Mária utca 2.
(Baranya megye) Rő, Kk, Ú

A Nádor Szálloda és a Janus Pannonius Gimnázium területén a régészeti feltárást a szálloda felújítása indokolta. A szálloda gazdasági bejáratát és egyben a létesítendő parkoló lejárátát a Janus Pannonius Gimnázium felől alakították ki.

Ennek során a meglévő épület É-i falát áttörték és egy rámpával a pinceszintre jutottak. A Megyei Bíróság épületének alapfala mentén húzott 4. számú kutatóárokban sekély (50 cm mély) téglalap alakú gödörben 19. századi edénytöredékek és hamu volt. Ugyanezt tapasztaltuk a pince és a hozzá csatlakozó udvari részben mélyített többi kutatóárokban és gödrökben. A 2. számú kutatóárokban a Bíróság épülete mentén a falszövet alatt középkori falazatban a kutat (átm. 105 cm) 150 cm mélységig feltártuk. A leletek, késő középkori, 15–16. századi cserepek. A Janus Pannonius Gimnázium területén régészeti jelenség tehát csak a 2. számú kutatóárokban levő kút volt, aminek feltárása statikai okok miatt lehetetlen volt.

A Nádor Szálloda éttermeinek és környezetének területén nyolc szelvényt bontottunk ki, amelyekben az alábbi jelenségek mutatkoztak. Megsemmisített római téglasír (VI. szelvény 1. gödör). Lelet nem került elő.

A gödörlakás (hossza 380 cm, szélessége 192 cm, magassága 180 cm) padkás szerkezetű. Szelemenalapot és kihajló peremű, csillámos agyagból készült fésűs, hullámvonalas díszítéssel fazéktöredékeket tártunk fel.

A középkori kőépület, ÉK-DNy irányú, kétszintes. Pincéje szabálytalan téglalap alakú, 6,5 cm belső átmérővel. A fala szépen vakolt tört kő. Mélysége 3,80 cm. A pince D-i falában ajtónyílás töredéke került elő lépcsőkkel. Az épület többi része a középkori járószint (30 cm) felett szépen rakott, meszes habarcsba rakott tört kő.

Az épület K-i oldalán egy É-D irányú törtkővel lerakott út húzódik (szélessége 3 m). Az útra K-Ny irányú hódoltság kori falak települnek. Az épület D-i fala mellett középkori kutat (átm. 120 cm) találtunk, amely 5 m mélységig feltártunk. A leletek tipikus 15–16. századi cseréptöredékek. Az épület pincéjében, a 18. század végén egy kővel falazott, fordított kúp alakú derítőt mélyítették.

KÁRPÁTI GÁBOR